

www.e-rara.ch

Q. Curtii historiographi luculentissimi de rebus gestis Alexandri Magni regis Macedonum opus, ita demum emendatum atque illustratum ...

Curtius Rufus, Quintus

Basileae, 1545

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-5635>

Q. Curtii de rebus gestis Alexandri magni regis Macedonum, liber decimus

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

tes possent, in tabernaculorum modum ornari, alia candidis uelis, alia ueste
preciosa. Primi ibant amici & cohors regia, uarijs redimita floribus coro-
nisq̃. Alibi tubicinum cantus, alibi lyræ sonus audiebatur. item in uehiculis
pro copia cuiusq̃ adornatis comessabundus exercitus, armis quæ maxime
decora erant circumpendentibus. ipsum couiuasq̃ currus uehebat, crateris
aureis eiusdemq̃ materiæ ingētibus poculis prægrauis. Hoc modo per dies
septem bacchabūdum agmen incessit. Parta præda, si quid uictis saltem ad-
uersus comessantes animi fuisset, mille hercule uiri modo & sobrijs, septē die-
rum crapula graues in suo triumpho capere potuerunt. Sed fortuna, quæ res-
bus famam preciumq̃ cōstituit, hic quoq̃ militiae probrū uertit in gloriam.
& præsens ætas, & posteritas deinde mirata est, per gentes nondum satis do-
mitas incessisse temulentos, Barbaris, quod temeritas erat, fiduciam esse cre-
dentibus. Hunc apparatus carnifex sequebatur: quippe Satrapes Aspastes
(de quo ante dictum est) interfici iussus est. adeo nec luxuriæ quicquam cru-
delitas, nec crudelitati luxuria obstat.

Q▷ CVRTII DE REBUS GESTIS

ALEXANDRI MAGNI REGIS MA-

cedonum, Liber decimus.

Cap. 1.



ISDEM ferè diebus Cleander & Sitalces, & cum Agatho-
ne Eracon superueniunt, qui Parmenionē iussu regis oc-
ciderant, quinque millia peditum cum equitibus mille. Sed
& accusatores eos è prouincia, cui præfuerant, sequeban-
tur: nec tot facinora, quot admiserant, cōpensare poterāt
cædis perquam gratæ regi ministerio: quippe cum omnia
prophana spoliaissent, ne sacris quidem abstinerāt, uirgi-
nesq̃ et principes sceminarum stupra perpessæ, corporū ludibria deflebant.
Inuisum Macedonum nomen auaricia eorum ac libido Barbaris fecerat. In-
ter omnes tamen eminebat Cleandri furor, qui nobilem uirginem cōstupra-
tam, seruo suo pellicem dederat. Pleriq̃ amicorum Alexandri non tam crimi-
num, quæ palam obijciebantur, atrocitatē, quàm memoriā occisi per eos Par-
menionis, quod tacitum prodesse reis apud regem poterat, intuebantur, læti
recidisse iram in iræ ministros, nec ulla potētiam scelere quæsītā, cuiquam
esse diuturnam. Rex, cognita causa, pronunciauit, ab accusatoribus unum &
id maximum crimen esse præteritum, desperationem salutis suæ. nunquam
enim talia aufuros, qui ipsum ex India sospitem aut optassent reuerti, aut cre-
didissent reuersurum. Igitur hos quidem uinxit: sexcentos autem militū, qui
sæuitiæ eorum ministri fuerant, interfici iussit. Eodem die sumptum est sup-
plicium de his quoq̃, quos autores defectionis Persarum Craterus adduxe-
rat. Haud multo post Nearchus & Onesicritus, quos longius in Oceanum
procedere iusserat, superueniūt. Nunciabant autē quædam audita, alia com-
perta

perta. Insulam ostio amnis subiectā auro abundare, inopē equorū esse: singulos equos ab ijs, qui ex continenti traicere auderēt, singulis talentis emi. Plenum esse beluarum mare: æstu secundo eas ferri, magnarū nauū corpora æquantes: truci cantu deterritas sequi classē, cum magno æquoris strēpitu uelut demersa nauigia subisse aquas. Cætera incolis crediderāt: inter quæ, rubrum mare non à colore undarum, ut pleriq; crederent, sed ab Erythro rege appellari. Esse haud procul à continenti insulam palmis frequentibus consistam, & in medio ferè nemore colūnam eminere Erythri regis monumētum, literis gentis eius scriptam. Adijciebant, nauigia quæ lixas mercatoresq; uexissent, famā auri secutis gubernatoribus, in insulam esse transmissa, nec deinde ab his postea uisa. Rex cognoscendi plura cupidine accēsus, rursus eos terram legere iubet, donec ad Euphratem appellerent classē, inde aduerso anne Babyloniam subituros. Ipse animo infinita complexus, statuerat, omni ad Orientem maritima regione perdomita, ex Syria petere Africam, Carthagini infensus: inde Numidiæ solitudinibus peragratis, cursum Gadis dirigere. Ibi nanq; colūnas Herculis esse, fama uulgauerat. Hispaniā deinde, quam Iberiam Græci à flumine Ibero uocabant, adire, et præteruehi Alpes, Italiæq; oram, unde in Epirū breuis cursus est. Igitur Mesopotamiæ prætoribus imperauit, materia in Libano mōte cæsa, deuectaq; ad urbem Syriæ Capſagas, ingentiū carinas nauū ponere: septiremes omnes esse, deduciq; Babyloniam, Cypriorum regibus imperatū, ut æs stupamq; & uela præberent. Hæc agētī, Pori & Taxilis regum literæ traduntur, Abiaſarem morbo, Philippum præfectum ipsius ex uulnere interijſſe, oppressosq; qui uulneraſſent eum. Igitur Philippo substituit Eudæmonē, dux erat Thracū, Abiaſaris regnū filio eius attribuit. Ventum est deinde Paſargadas: Persica est gens, cuius satrapes Orsines erat, nobilitate ac diuitijs inter omnes Barbaros eminens. Genus ducebat à Cyro quondam rege Perſarū. Opes & à maioribus traditas habebat, & ipse longa imperij possessione cumulauerat. Is regi cū omnis generis donis, non ipsi modo ea, sed etiā amicis eius daturus, occurrit. Equorū domiti greges sequebantur, currusq; argēto et auro adornati, preciosa supellex, nobiles gemmæ, aurea magni pōderis uasa, uestesq; purpureæ, & signati argētī talēra quatuor millia. Cæterū tanta benignitas Barbaro causa mortis fuit. Nam cum omnes amicos regis donis super ipsorū uota coluiſſet: Bagoæ spadoni, qui Alexandrū obsequio corporis deuinxerat sibi, nullum honorem habuit: admonitusq; à quibusdam, q̄ Alexandro cordi effet: respōdit, Amicos regis, nō scorta, se colere: nec moris esse Persis, mares ducere, qui stupro effœmarentur. His auditis, spado potentiā flagitio & dedecore quæsitā, in caput nobilissimī & infontis exercuit. Nāq; gentis eiusdem leuissimos falsis criminibus altruxit, monitos tum demū ea deferre, cū ipse iuſiſſet. Interim quoties sine arbitris erat, credulas regis aures implebat, dissimulans causam iræ, quò grauior criminātis autoritas effet. Nondum suspectus erat Orsines, iam tamen uilior. Reus enim in secreto agebatur, latētis periculi ignarus: & importunissimū scortum, ne in stupro quidem & dedecoris patientia fraudis oblitum, quoties amorē regis in se accenderat, Orsinē modo auariciæ, interdum

etiam defectionis arguebat. Iam matura erant in perniciem innocentis mendacia, & fatum, cuius ineuitabilis fors est, appetebat. Fortè enim sepulchrum Cyri Alexander iussit aperiri, in quo erat conditū eius corpus, cui dare uolebat inferias. auro argētoq; repletū esse crediderat: quippe ita fama Persæ uulgauerant. Sed præter clypeū eius putrem, & arcus duos Scythicos, & acinacem, nihil reperit. Cæterū corona aurea imposita, amiculo cui assueuerat ipse, foliū in quo corpus iacebat uelauit: miratus, tanti nominis regem tantis præditum opibus, haud preciosius sepultū esse, q̄ si fuisset è plebe. Proximus erat lateri spado, qui regē intuens, Quid mirū, inquit, est inania sepulchra esse regum, quū satraparum domus aurum inde egestū capere nō possint? Quod ad me attinet, ipse hoc bustum antea nō uideram: sed ex Dario ita accepi, tria millia talentū cōdita esse cū Cyro. Hinc illa benignitas in te, ut quod impune habere non poterat Orsines, donando etiam gratiam iniret. Concitauerat iam animum in iram, cum hi, quibus negocium idem dederat, superueniunt. Hinc Bagoas, hinc ab eo subornati, falsis criminibus occupant aures. Antequam accusari se suspicaretur Orsines, in uincula traditus est. Non cōtentus supplicio infontis spado, ipse morituro manū iniicit. Quem Orsines intūēs: Audieram, inquit, in Asia olim regnasse fœminas: hoc uero nouū est, regnare castratū. Hic fuit exitus nobilissimi Persarum, nec infontis modo, sed eximia quoq; benignitatis in regem. Eodem tēpore Phradates regnū affectasse suspectus occiditur. Cœperat esse præceps ad repræsentāda supplicia, idē ad deteriora credenda. Sic scilicet res secūdæ ualent commutare naturam, & rarò quisquam erga bona sua satis cautus est. Idem enim pauloante Lyncestem Alexandrum delatum à duobus indicibus damnare nō sustinuerat. Humiliores quoq; reos contra suam uoluntatem, quia cæteris uidebantur infontes, passus absolui, hostibus uictis regnare dixerat. Ad ultimum à semetipso degenerauit, usque adeo ut aduersus libidinem animi, arbitrio scorti alijs regna daret, alijs adimeret uitam. Iisdem ferè diebus literas accepit de rebus in Europa gestis, dum ipse Indiā subigit. Zopyrio Thraciæ præpositus, dū expeditionē in Getas faceret, tēpestatibus procellisq; subito coortis, cū toto exercitu oppressus erat. Qua cognita clade, Seuthes Odrysas populares suos ad defectionem cōpulerat. Amissa propemodū Thracia, ne Græcia quidē *

Scriptores rerum gestarū Alexādrī Magni, hoc loco Calani Indi, in philosophiæ studijs magni nominis, mentionem faciunt. Qui persuasū Taxilis regis Indiæ Alexandrum secutus, tandem miro mortis genere seipsum interfecit. Cum enim lxxiij annos absq; ullo morbo uixisset, dolore alui correptus in Perside, finē uitæ suæ adesse coniectans, ne longo morbo perpetua uitæ felicitas contaminaretur, neue multis medicorum pharmacis foret excrucians, Alexandrum rogauit, ut sibi pyram construī, cumq; ascendisset, eandem incendi iuberet Rex hominem ab horrendo incepto posse deterreri sperans, dissuadere cœpit. Verum cum eum fixum atq; immutabilem in sententiā permanere, nec in uita retineri posse uideret, pyram secundum Calani uoluntatem extrui permisit. Quò delatus equo, adoratis patrijs numinibus, Macedonas prehensis manibus rogauit, ut illum diem læti cum rege potantes exirent, quem paulopost Babylone se uisurum dixit. His dictis pyram ascendit alacriter, atq; membris decore compositis, eo quo resedit gestu perpetuo cōseruato, occubuit. Incensa pyra, tubæ insonuere, totusq; exercitus clamores in cœlū sustulit, haud secus

*Arrianus
lib. 7. de
Ind. lib. 17. Strabo*

secus atq; in prælijs fieri solet. Elephantum quoq; horrendū infremuerunt. Hæc de Calani morte grauissimè scripserunt auctores, inuicti animi, ad quælibet dura cōstanter perferenda, singulare exemplum. Posthæc Susa profectus, Statiram, maiorem Darrj filiam, legitimo sibi copulauit matrimonio. Iuniorum Drypetim Hephæstioni uxorem dedit. Optimatibus quoq; Macedonum, atq; insignioribus amicis, lectas ex omnibus gentibus nobilissimas uirgines, circiter lxxx. matrimonio collocauit: ne solus noui moris auctor haberetur. Nuptiæ Persico more celebratæ sunt. Reliquis quoq; Macedonibus, qui dudum uxores duxerant, regale instituit conuiuium. Cui cum nouem millia conuiuiarum interessent, unumquemq; ad peragenda libamina, aurea phiala donasse dicitur. Eodem tempore xxx. millia iuniorum militum pari omnes ætate, sub præfectis ciuitatum partim à se conditarum, partim etiã deuictarum, ad omnia belli munia, ac Macedonica armatura pulcherrime instructi, ad Alexandrum uenerunt: quos Epigonos, id est successores, appellabat. Horum aduentu Macedones non nihil contristari uisi sunt. Cum enim Macedones diuturna militia fatigati, regi in concionibus sæpius obloquerentur, ad compescendam eorum licentiam hos sibi cōparauerat milites, quos etiã maximis ornauit beneficijs. Harpalus autem cui rex Babyloniæ thesaurorum atq; uectigalium curam demandauerat, cum audiisset Alexandri uirtute, Indorum reges maiore ex parte perdomitos, & felici rerum omnium successu iam ei cuncta patere, arbitrabatur Alexandrum ulteriora cognoscendi & gloriæ augendæ cupidissimum, haud facile eò loci rediturum. Delicijs itaq; atq; luxui deditus, uim nobilibus atq; ingenuis fœminis inferens, omne libidinis genus exercuit. Vocato etiã ad se ab Athenis insigni scorto, cui Potonice nomen erat, eidem, non solum uiuenti maxima & regia donauit munera, uerum etiã post mortem, monumentum celeberrimum, triginta talentis in id collatis, extrui uoluit. His & similibus turpissimis uoluptatibus magna pecuniæ summa exhausta, cum percepisset Alexandrum ex India redeuntem in multos præfectos, ob scelestas ipsorum in subditos facinora delatos, grauiter animaduertisse: timens (quæ sua erat cōscientia) ne et sibi tale quippiam contingeret, collectis quinque millibus talentis, cum sex millibus mercenariorum, celerrime in Atticam contendit, nemine uero ipsum recipiente, relictis militibus ad Tænarum, ubi iam antea mercenariorum militum quos præfecti in Asia ex mandato regis dimiserant, ingens multitudo confluxerat, Athenas cum pecunia est profectus. Ad quem continuo certatim magna uis ciuium confluxit, auri magis quam hominis amore compulsi, in primisq; oratores, & hi qui quæstum ex pulpito faciebant. Quos exigua largitione pellectos, ut suam causam ad populum defenderent, sibi facile empticios fecit. Habita deinde concione populi, urbe excedere iussus, ad Græcos peruenit milites, ibiq; trucidatus est.

Ex his studiose lector, quæ in hoc fragmento desunt, facile refarciri poterunt.

Igitur triginta nauibus Sunium transmittunt. promontorium est Atticæ terræ, unde portum urbis petere decreuerant. His cognitis, rex Arpalus Atheniensibusq; iuxta infestus, classem parari iubet, Athenas protinus petiturus. Quod consilium cum agitatur, clam literæ ei redduntur, Arpalum intrasse quem Athenas, pecunia conciliaffe sibi principum animos: mox concilio plebis habito, iussum urbe excedere, ad Græcos milites peruenisse, à quibus interceptum, & trucidatum à quodam uiatore per insidias. his lætus, in Europam trañciendi consilium omisit. Sed exules, præter eos qui ciuili sanguine aspersi erant, recipi ab omnibus Græcorum ciuitatibus queis pulsi erant, iussit. Et Græci haud ausi imperium aspernari, quanquam soluendarum legum id principium esse censebant, bona quoq; quæ extarent, restituere damnatis. Soli Athenienses non suæ modo, sed etiã reipublicæ uindices, colluuium hominum, quia ægrè ferebant, non regis imperio, sed legibus moribusq; pa-

trij regi affueti, prohibuere. Igitur exules finibus eiſciunt, omnia potius tolleraturi, quàm purgamēta quondam urbis ſuæ, tunc etiã exilij, admitterent. Alexander ſenioribus militũ in patriam remiſſis, xiiij. millia peditum, & duo millia equitum, quæ in Aſia retineret, eligi iuſſit, exiſtimans modico exercitu continere poſſe Aſiam, quia pluribus locis præſidia diſpoſuiſſet, nuperq; conditas urbes quas colonis repleſſet, res nouare cupientibus obſtare. Cæterum priuſquã ſecerneret quos erat retenturus, edixit ut omnes milites æs alienum profiterentur. Graue pleriq; eſſe compererat. Et quanquam ipſorũ luxu contractum erat, diſſoluere tamen ipſe decreuerat. Illi tentari ipſos rati, quo facilius ab integris ſumptuoſos diſcerneret, prolatando aliquantum extraxerant temporis. Et rex ſatis gnarus, profeſſioni æris pudorem non contumaciam obſtare: menſas totis caſtris poni iuſſit, & decem millia talentorũ proferri. Tum demum fide facta profeſſio eſt. Nec amplius ex tanta pecunia quàm centum & triginta talenta ſuperfuere. Adeo ille exercitus tot ditiffimarum gentium uictor, plus tamen uictoriæ quàm prædæ deportauit ex Aſia. Cæterum ut cognitum eſt, alios mitti domum, alios retineri, perpetuam eum regni ſedem in Aſia habiturũ rati, uecordes, & diſciplinæ militaris immemores, ſeditioſis uocibus caſtra cõplent, regemq; ferocius q̄ aliã adorti, omnes ſimul miſſionem poſtulare cõeperunt, deformia ora cicatricibus, caniciemq; capitiſtæ oſtentantes. Nec aut præfeſtorum caſtigacione, aut uerecundia regis deterriti, tumultuoſo clamore et militari uiolentia uolentem loqui inhibebant, palàm profeſſi, nuſquam inde niſi in patriam ueſtigium eſſe moturos. Tandem ſilentio facto, magis quia motum eſſe credebãt, quàm quia ipſi moueri poterant, quid nam acturus eſſet, expectabant. Ille, Quid hæc, inquit, repens cõſternatio, & tam procax atq; effuſa licentia denunciatur? Eloqui timeo, palàm certe rupiſtiſ imperium, & precario rex ſum, cui non alloquendi, non noſcendi monendiq; aut intuendi uos ius reliquiſtiſ. Equidem cum alios diſmittere in patriam, alios mecum paulo poſt deportare ſtatuero: tam illos acclamãtes uideo qui abituri ſunt, quàm hos cum quibus præmiſſos ſubſequi ſtatuero. Quid hoc eſt rei? Diſpari in cauſa idem omnium clamor eſt. Peruelim ſcire, utrum qui diſcedunt, an qui retinentur, de me querantur. Crederes uno ore omnes ſuſtuliffe clamorem, ita pariter ex tota concione reſponſum eſt, Omnes queri. Tum ille, Non hercule, inquit, poteſt fieri, ut adducar querendi ſimul omnibus hanc cauſa m eſſe quam oſtenditiſ, in qua maior pars exercitus non eſt, utpote quũ plures dimiſerim quàm retenturus ſum. Subeſt niſi mirum altius malum, quod omnes auertit à me. Quando enim regem uniuerſus exercitus deſeruit? Ne ſerui quidem uno grege profugiunt dominos: ſed eſt quidam in illis pudor à cæteris deſtitutos relinquiendi. Verum ego tam furioſæ conſternationis oblitus, remedia inſanabilibus conor adhibere. Omnem hercule ſpem quam ex uobis cõceperam, damno: nec ut cum militibus meiſ (iam enim eſſe deſiſtiſ) ſed ut cum ingratiſſimiſ (ut oportet) agere decreui. Secundis rebus quæ circumfluunt uos, inſanire cõepiſtiſ, oblituſ ſtatus eiſ quem beneficio exuiſtiſ meo. Digni hercule, qui in eodẽ conſenſcatis: quoniam facilius eſt uobis aduerſam quàm ſecundam regere fortunã. En tandem Ille

dem Illyriorum pauloante & Persarum tributarijs, Asia & tot gentium spolia fastidio sunt. Modò sub Philippo seminudis amicula ex purpura sordent. Aurum & argentum oculi ferre non possunt. Ligna enim uasa desiderant, & ex cratibus scuta rubiginemq; gladiatorum. Hoc cultu nitentes uos accepi, et quingenta talenta æris alieni, quum omnis regia supellex haud amplius q̄ sexaginta talentorum sit, meorum operum fundamenta, quibus tamen absit inuidia, imperium maximæ terrarum partis imposui. Asiæ ne pertæsum est: quæ uos gloria rerum gestarum dijs pares fecit? In Europam ire properatis, rege deserto, quum pluribus uestrum defuturum uaticum fuerit, ni æs alienum luisset? Nempe in Asiatica præda, nec pudet profundo uentre deuictarum gentium spolia circūferentes reuerti uelle ad liberos coniugesq;, quibus pauci præmia uictoriæ potestis ostendere. Nam cæterorum, dum etiam spei uestræ obuiam istis, arma quoque pignori sunt. Bonis uero militibus caritatus sum, pellicum suarum concubinis, quibus hoc solum ex tantis opibus superest, quod impenditur. Proinde fugientibus me pateant limites: face site hinc ocyus. Ego cum Persis abeuntium terga tutabor. Neminem teneo: liberate oculos meos ingratisimi ciues. Latii uos excipient parentes liberiq;, si ne uestro rege redeunt: Obuiam ibunt desertoribus transfugisq;. Triumphabo mehercule de fuga uestra, & ubicunq; ero, expetam pœnas, hos cum quibus me relinquitis, colendo præferendoq; uobis. Iam autē scietis & quantum sine rege ualeat exercitus, & quid opis in me uno sit. Desiliuit deinde frendens de tribunali, & in medium armatorum agmen se immisit, notatos quoque qui ferocissime oblocuti erant, singulos manu corripuit: nec ausos repugnare, xiiij. asseruandos custodibus corporis tradidit. Quis crederet saeuam pauloante concionem obtorpuisse subito metu? & cum ad supplicium uideret trahi, nihil ausos grauiora quàm cæteros, * tam effusam antea licentiam, atq; seditiosam militum uiolentiam ita compressam, ut non modo nullus ex omnibus irruenti regi restiterit, uerumetiam cuncti pauore exanimati, attonitis similes, quid de ipsis quoq; rex statuendū censeret, suspensa mente expectarent. Itaq; * siue nominis, quod gentes quæ sub regibus sunt, inter deos colunt, siue propria ipsius ueneratio, siue fiducia tantā uir exercentis imperium, conterruit eos: singulare certè ediderunt patientiæ exemplum: adeoq; non sunt accensi supplicio commilitonum, cum sub noctem interfectos esse nossent, ut nihil omiserint quod singuli magis obedienter ac pie facerent. Nam cum postero die prohibiti aditu uenissent, Asiaticis modò militibus admisis, lugubrem totis castris edidere clamorē, denunciantes se protinus esse morituros, si rex perseueraret irasci. At ille peruicacis ad omnia quæ agitasset animi, peregrinorum militum concionem aduocari iubet, Macedonibus intra castra cohibitis: & cum frequentes coissent, adhibito interprete, talem orationem habuit. Cum ex Europa traicerem in Asiam, multas nobiles gentes, magnam uim hominum imperio meo me additurum esse sperabam. Nec deceptus sum, quod de his credidi famæ. Sed ad illa hoc quoq; accessit, quod uideo fortes uiros erga reges suos pietatis inuictæ. Luxu omnia fluere credideram, & nimia felicitate mergi in uoluptates. At hercule munia

militiæ, hoc animorum corporūq; robore, æque impigre toleratis: & quū fortes uiri sitis, non fortitudinem magis q̄ fidem colitis. Hoc ego non nunc primum profiteor, sed olim scio. Itaq; & delectum è uobis iuniorū habui, & uos meorum militū corpori immiscui. Idem habitus, eadē arma sunt uobis. Obsequium uero & patientia imperij longe præstantior est, quàm cæteris. Ergo ipse Oxatris Persæ filiam mecum in matrimonio iūxi, non dedignatus ex captiua liberos tollere. Mox deinde cum stirpem generis mei latius propagare cuperem, uxorem Darij filiam duxi: proximisq; amicorum author fui ex captiuis generandi liberos, ut hoc sacro foedere omne discrimen uicti & uictoris excluderem. Proinde genitos esse uos mihi, non ascitos milites credite. Asiæ & Europæ unum atq; idem regnum est. Macedonum uobis arma do. Inueteraui peregrinam nouitatem: & ciues mei estis, & milites. Omnia eundem ducunt colorem. Nec Persis Macedonum morem adumbrare, nec Macedonibus Persas imitari indecorum est. Eiusdem iuris esse debent, qui sub eodem rege uicturi sunt. * Hac oratione habita, Persis corporis sui custodiam credidit, Persas satellites, Persas apparitores fecit. Per quos cum Macedones, qui huic seditioni occasionem dedissent, uincti ad supplicia traherentur, unum ex ijs autoritate & ætate grauem, ad regem ita locutum ferunt. *

f. Quousq; inquit, animo tuo etiam per supplicia, & quidem externi moris, obsequeris? Milites tui, ciues tui incognita causa captiuis suis ducētib; trahuntur ad poenam. Si mortem meruisse iudicas, saltem ministros supplicij muta. Amico animo, si ueri patiens fuisset, admonebatur. Sed in rabiem ira peruenerat. Itaq; rursus, nam parumper quibus imperatū erat dubitauerant, mergi in amnem, sicut uincti erant, iussit. Nec hoc quidem supplicium seditionem militum mouit. Namq; copiarum duces atque amicos eius manipuli adeūt, petētes, ut si quos adhuc pristina noxa iudicaret esse cōtactos, iuberet interfici. Offerre se corpora: trucidaret. * Postquam uero cognitū est, Persis ducatus datos, barbaros in uarios ordines distributos, atq; Macedonica ijs imposita nomina, se uero ignominiose penitus reiectos esse, non iam amplius conceptum animis dolorem perferre potuerunt. Sed concursu in regiam facto, interiori duntaxat retenta tunica, arma ante ianuam, poenitentiae signum proiecerunt: ac præ foribus stantes, intromitti se, sibiq; ignosci suppliciter atq; flentes orabant, utq; rex supplicijs suis potius saturet se quàm contumelijs, ipsos nisi uenia impetrata non discessuros. Quæ cū Alexandro nūciata essent, apertis regiae foribus, ad ipsos est egressus. Postquam uero ipsorum eiulatum, atq; poenitentiam, nec non miserandum atq; afflictum habitum uidisset, diu quoq; collachrymatus est. Ea q; modestia, ut ipsis ignosceret, obtinuerunt. Eis deinde nunc modeste inculatis, nunc comiter appellatis, complures bello inutiles exautorauit, magnificentissimēq; donatos dimisit. Scribens quoq; ad Antipatrum, Macedoniae præfectum, eis ad spectanda certamina priores in theatro sedes assignari, coronatosq; sedere iussit. Defunctorum quoq; liberos pupillos paterna contrahere stipendia uoluit, Cratero ijs præposito: quem etiam Antipatri loco, Macedonibus, Theßalis, Thracibusq; præesse iussit, Antipatrumq; cum supplemento Tyronum in Crateri

Crateri locum uocauit. Iam pridem quidem Alexandro literæ, & ab Olympiade matre, & ab Antipatro redditæ erant, ex quibus mutuam inter ipsos similitudinem perceperat. Mater Antipatrum affectati regni insimulabat, Antipater Olympiadem multa præter ipsius decorum gerere scripserat. Itaque euocari se ualde iniquo ferens animo, Alexandrum ueneno interficere statuit. Peractis his rebus omnibus Alexāder ad Ecbatana Mediæ profectus, regni necessaria disposuit, spectacula denuo & solennes indixit dies. Illis forte diebus Hephestion, quem rex unice ac fratris loco diligebat, febricitās moritur. Ex quo Alexāder incredibili affectus dolore, multa quæ regiam maiestatem minime decerent, admisisse dicitur. Miserum quippe medicum, tanquam in curando negligentior fuisset, suspēdi iussit. Super amici corpus exanime eiulans procubuit, uixque inde ab amicis abstractus est. Diem atque noctē luctum continuauit. Aliaque nonnulla feruntur, quæ quidem ego minime credo. Illud tamen uerum est, quod Alexander Hephestioni tanquam heroi sacrificari iussit. In funus atque monumentum ei faciendum, plusquam duodecim millia talentorum impensa sunt. Reuertenti Babyloniam, Chaldæi uates occurrerunt, monentes ne Babyloniam ingrederetur. Profectioem enim eius per id tempus, uitæ periculum ei portendere. Quibus spretis, quò destinauerat ire pergit. Nunciabatur enim ei, legatos ex diuersis terrarum orbis partibus, undique Babyloniam confluisse, eiusque aduentum expectare. Adeo totum orbem nominis eius terror inuaserat, ut cunctæ gentes, uelut destinato sibi regi, adlarentur. Igitur tanquam conuentū uniuersi orbis acturus, Babyloniam peruenire festinabat. Quò cum uenisset, legatos omnes benigne susceptos domum remisit. Iisdem ferè diebus conuiuium apud Thessalum Medium institutum est, ad quod rex quoque cum sodalibus uocatus, uenit. Ibi nondum Hercules scypho epoto, repente uelut telo confixus ingemuit. Elatus è conuiuio semianimis, tanto dolore cruciatus est, ut ferrum in remedia posceret. Amici causam morbi, intemperiem ebrietatis diuulgarunt. Re uera autem insidiæ fuerunt, quarum infamiam successorum potentia oppressit. Antipater enim præparatum uenenum Cassandro filio, qui cum fratribus Philippo & Iolla regi ministrare solebat, dederat, præmonito eo, ne alijs quam Thessalo & fratribus crederet. Philippus itaque & Iollas, potum regis prægustare soliti, in aqua frigida uenenū habentes, eam prægustatæ potioni regis supermiserunt. Quarto deinde die cum milites partim mortuum suspicarentur, idque celari crederent: partim eius desiderium ferre non possent, moesti sese in regiam contulerunt, ut sibi regis uidendi copia fieret orantes, atque à custodibus ex mandato regis intromissi sunt. * Intuentibus lachrymæ obortæ, præbuere speciem iam non regem, sed funus eius uisentis exercitus. Mœror tamen circumstantium lectum eminebat: quos ut rex aspexit, Inuenietis, inquit, cum excessero, dignum talibus uiris regem. Incredibile dictu auditumque, in eodem habitu corporis, in quem se composuerat cum admissurus milites esset, durasse donec à toto exercitu illo ad ultimum per salutatus est: dimissoque uulgo, uelut omnino uitæ debito liberatus, fatigata membra reiecit, propiusque adire iussis amicis (nam & uox deficere iam coeperat) detractum anulum digito, Perdiccæ

tradidit, adiectis mandatis, ut corpus suum ad Hammonem ferri iuberent: quærentibusq; his, cui relinqueret regnum: respondit. Ei, qui esset optimus. cæterum præuidere iam, ob id certamen magnos funebres ludos parari sibi. Rursus Perdicca interrogante, Quando cœlestes honores haberi sibi uellet: dixit, Tum uelle, cum ipsi felices essent. Suprema hæc uox fuit regis, & paulo post extinguitur. Ac primo ploratu lamētisq; & planctibus tota regia perfonabat. Mox uelut in uasta solitudine omnia tristi silentio muta torpebant, ad cogitationes, quid deinde futurum esset, dolore conuerso. Nobiles pueri custodiae corporis eius assueti, nec doloris magnitudinē capere, nec seipso intra uestibulum regiae retinere potuerunt: uagiq; & furentibus similes, totam urbem luctu ac mœrore compleuerant, nullis questibus omisis, quos in tali casu dolor suggerit. Ergo qui extra regiam astiterant, Macedones pariter Barbariq; concurrunt, nec poterant uicti à uictoribus in communi dolore discerni. Persæ iustissimum ac mitissimum dominum, Macedones optimum ac fortissimum regem inuocantes, certamen quoddam mœroris edebant. Nec mœstorum solum, sed etiam indignantium uoces exaudiebantur, tam uiridem & in flore ætatis fortunæq; inuidia deum ereptum esse rebus humanis. Vigor eius & uultus educentis in prælium milites, obsidentis urbes, euadentis in muros, fortes uiros pro concione donantis, occurrebant oculis. Tum Macedones diuinos honores negasse ei poenitebat, impiosq; & ingratos fuisse se confitebantur, quod aures eius debita appellatione fraudassent. Et cum diu nunc in ueneratione, nunc in desiderio regis hæssissent, in ipsos uersa miseratio est. Macedonia profecti ultra Euphratem, medijs hostibus nouum imperium aspernantibus, destitutos se esse cernebant: sine certo regis hærede, sine hærede regni publicas uires ad se quenque tracturum. Belladeinde ciuilia, quæ secuta sunt, mentibus augurabantur. Iterum non de regno Asiæ, sed de rege ipsis sanguinem esse fundendum. Nouis uulneribus ueteres rumpendas cicatrices. Senes debiles modo petita missione à iusto rege, nunc morituros pro potentia forsitan satellitis alicuius ignobilis. Has cogitationes uoluentibus, nox superuenit, terrorem que auxit. Milites in armis uigilabant. Babylonij alius è muris, alius è culmine sui quisque tecti prospectabant, quasi certiora uisuri. Nec quisquam lumina audebat accendere. Et quia oculorum cessabat usus, fremitus uocesque auribus captabant. Ac plerunque uano metu territi, per obscuras semitas alius alij occursantes, inuicem suspecti & solliciti ferebantur. Persæ commisso more detonsis in lugubri ueste coniugibus ac liberis, non ut uictorem & modo hostem, sed ut gentis suæ iustissimum regem uero desiderio lugebant. Assueti sub rege uiuere, non alium qui imperaret ipsis digniorem fuisse confitebantur. Nec muris urbis luctus continebatur, sed proximam regionem ab ea, deinde magnam partem Asiæ cis Euphratem tanti mali fama peruaferat. Ad Darij quoque matrem celeriter perlata est. Abscissa ergo ueste, qua induta erat, lugubrem sumpsit: laceratis que crinibus, humi corpus abiecit. A sidebat ei altera ex neptibus, nuper amissum Ephestionem, cui nupserat, lugens, proprias que causas doloris in communi mœsticia retrahant

etabant. Sed omnium suorum mala Syfigambis una capiebat. Illa suam, illa
 neptium uicem flebat. Recens dolor etiam præterita reuocauerat. Crede-
 res modo amissum Darium, & pariter miseræ duorum filiorum exsequias
 esse ducendas. Flebat mortuos simul uiuósque. Quem enim puellarum a-
 cturum esse curam? quem alium futurum Alexandrum? iterum esse se ca-
 ptas, iterum excidisse regno. Qui mortuo Dario ipsas tueretur, reperisse: qui
 post Alexandrum respiceret, utique non reperturas. Subibat inter hæc ani-
 mum, octoginta fratres suos eodem die ab Ocho sæuissimo regum truci-
 dados, adiectumque stragi tot filiorum patrem. E septem liberis, quos genuis-
 set ipsa, unum superesse. Ipsum Darium floruisse paulisper, ut crudelius pos-
 set extingui. Ad ultimum dolori succumbit, obuoluto que capite assiden-
 tes genibus suis neptem nepotemque auersata, cibo pariter abstinuit & luce.
 Quinto posteaquam mori statuerat die extincta est. Magnum profecto Ale-
 xandri indulgentiæ in eam, iusticiæque in omnes captiuos documentum est
 mors huius: quæ cum sustinisset post Darium uiuere, Alexandro esse super-
 stes erubuit. Et hercule, iuste æstimantibus regem, liquet, bona naturæ eius
 fuisse, uicia uel fortunæ uel ætatis. Vis incredibilis animi, laboris patientia
 propemodum nimia, fortitudo non inter reges modo excellens, sed inter il-
 los quoque, quorum hæc sola uirtus fuit: liberalitas sæpe maiora tribuentis,
 quam à dijs petuntur: clementia in deuictos: tot regna aut reddita, quibus ea
 dempserat bello, aut dono data: mortis, cuius metus cæteros exanimat, per-
 petua contemptio: gloriæ laudisque ut iusto maior cupido, ita ut iuueni, & in
 tantis admittenda rebus. iam pietas erga parentes, quorum Olympiada im-
 mortalitati consecrare decreuerat, Philippum ultus erat: iam in omnes ferè
 amicos benignitas, erga milites beneuolentia: consilium par magnitudini
 animi, & quantam uix poterat ætas eius capere solertia: modus immodi-
 carum cupiditatum, Veneris intra naturale desiderium usus: nec ulla, nisi ex
 permisso uoluptas: ingentes profecto dotes erant. Vicia fortunæ, dijs æ-
quare se, & cœlestes honores accersere, & talia suadentibus oraculis crede-
re, & dedignantibus uenerari ipsum, uehementius quam par esset irasci: in
externum habitum mutare corporis cultum, imitari deuictarum genti-
um mores, quas ante uictoriam spreuerat. Nam iracundiam & cupidinem
uini sicuti iuuenta iritauerat, ita senectus mitigare potuisset. Fatendum est
tamen, quum plurimum uirtuti debuerit, plus debuisse fortunæ, quam
solus omnium mortalium in potestate habuit. Quoties illum à morte re-
uocauit? quoties temere in pericula uectum, perpetua felicitate protexit?
Vitæ quoque finem eundem illi, quem gloriæ statuit. Expectauere eum fa-
ta, dum Oriente perdomito, aditoque Oceano, quicquid mortalitas capie-
bat, impleret. Huic regi duci que successor quærebatur. Sed maior moles es-
rat, quam ut unus subire eam posset. Itaque nomen quoque eius, & fama re-
rum in totum propemodum orbem reges ac regna diffudit: clarissimique
sunt habiti, qui etiam minimæ parti tantæ fortunæ adhæserunt. Cæte- 6.
rum Babylone (inde enim diuertit oratio) corporis eius custodes in regiam
principes amicorum, ducésque copiarum aduocauere. secuta est militum
 o 5 turba

turba, cupientium scire in quem Alexādrī fortuna esset transitura. Multi duces frequentia militum exclusi, regiam intrare non poterant, cum præco, exceptis qui nominatim citarentur, adire prohiberet. Sed precarium spernebatur imperium, ac primum eiulatus ingens ploratusq; renouatus est. Deinde futuri expectatio inhibitis lachrymis, silentium fecit. Tūc Perdicca regia sella in conspectum uulgi data, in qua diadema uestisq; Alexandri cum armis erant, anulum sibi pridie traditum à rege, in eadem sede posuit: quorum aspectu rursus obortæ omnibus lachrymæ integrare luctum. Et Perdicca, Ego quidem, inquit, anulum quo ille regni atq; imperij uires obsignare erat solitus, traditum ab ipso mihi reddo uobis. Cæterū quanquam nulla clades huic qua affecti sumus, par ab iratis dijs excogitari potest: tamen magnitudinem rerum quas egit intuentibus credere licet, tantū uirum deos accommodasse rebus humanis, quarū sorte completa, citò repeterent eum suæ stirpi. Proinde quoniam nihil aliud ex eo superest, quàm quod semper ab immortalitate subducitur, corpori nominiq; quamprimum iusta soluamus, haud oblitum in qua urbe inter quos simus, quali rege ac præside spoliati. Tractandū est commilitones, cogitandumq; ut uictoriam partam inter hos de quibus parta est, obtinere possimus. Capite opus est. Hoc ne uno, an pluribus, in uestra potestate est. Illud scire debetis, militarem sine duce turbam, corpus esse sine spiritu. Sextus mensis est ex quo Roxane prægnans est. Optamus ut marem enitatur: eius regnum dijs approbantibus futurū, quando adoleuerit, interim à quibus regi uelitis, destinate. Hæc Perdicca. Tum Nearchus: Alexandri sanguinem ac stirpem regię maiestati conuenire, neminē ait posse mirari: cæterum expectari nondū ortum regem, & qui iam sit præteriri, nec animis Macedonum cōuenire, nec tempori rerum. Esse è Barsine filium regis: huic diadema dandum. Nulli placebat oratio. Itaq; suo more hastis scuta quatientes, obstrepere perseuerabant. Iamq; prope seditionem peruenerant, Nearcho peruicacius tuente sententiā. Tum Ptolemæus: Digna prorsus est soboles, inquit, quæ Macedonum imperet gēti, Roxanes uel Barsines filius, cuius nomen quoq; in Europa dicere pigebit, maiore ex parte captiui. Cur Persas uicerimus, ut stirpi eorū seruiamus? quod iusti illi reges Darius & Xerxes tot millium agminibus, tantisq; classibus nequicquam petiuerunt. Mea sententia hæc est, ut sede Alexandri in regia posita, qui consilijs eius adhibebantur, coeant, quoties in cōmune consulto opus fuerit: eoq; quod maior pars eorū decreuerit, stetur. Duces præfectiq; copiarū his pareant. Ptolemæo quidam, pauciores Perdiccæ, assentiebātur. Tum Aristonus orsus est dicere, Alexandrum consultum, cui relinqueret regnū, uoluisse optimum deligi. Iudicatum autem ab ipso optimū Perdiccam, cui anulum tradidisset. Nec enim unum eum assedisse morienti, sed circūferentem oculos, ex turba amicorū delegisse cui traderet. Placere igitur, summam imperij ad Perdiccam deferri. Nec dubitauerit, quin uera censeret. Itaq; uniuersi procedere in mediū Perdiccam, & regis anulum tollere iubebāt. Hærebat inter cupiditatē pudoremq; & quo modestius quod expetebat appeteret, peruicacius oblaturus esse credebat. Itaq; cūctatus, diuq; quid ageret incertus, ad ultimum tamen recessit, & post eos

eos qui federant proximi constitit. At Meleager unus è ducibus, cōfirmato animo, quem Perdiccæ cunctatio erexerat: Nec dii siuerint, inquit, ut Alexā dri fortuna, tantiq; regni fastigiū in istos humeros ruat: homines certè nō ferent. Nihil dico de nobilioribus, q̄ hic est: sed de uiris tantum, quibus inuisit nihil perpeti necesse est. Nec uerò interest, Roxanes filium, quando cunq; genituserit, an Perdiccam regem habeatis, quū iste sub tutelæ specie regnum occupaturus sit. Itaq; nemo ei rex placet, nisi qui nondum natus est. Et in tanta omniū festinatione, nō iusta modo, sed etiam necessaria, exactos mēses solus expectat, & iam diuinat marem esse conceptū, quem uos dubitatis paratum esse uel subdere: Si mediusfidius Alexāder hunc nobis regem pro se reliquisset, id solum ex his quæ imperasset non faciendū esse censerem. Quin igitur ad diripiendos thesauros discurritis: harum enim opum regiarū utiq; populus est hæres. Hæc elocutus, per medios armatos erupit. Et qui abeunti uiam dederant, ipsum ad prænunciatā prædam sequebantur. Iamq; armato- 7.
 rum circa Meleagrū frequens globus erat, in seditionem ac discordiam uersa cōcione: cum quidā pleriq; Macedonū ignotus ex infima plebe, Quid opus est, inquit, armis, ciuiliq; bello habentibus regē, quē quæritis? Aridæus Philippo genitus, Alexā dri pauloante regis frater, sacrorum cæremoniariūq; cōfors modo, nūc solus hæres, præteritur à uobis. quo merito suo? quid ue fecit, cur etiā gentium cōmuni iure fraudetur? Si Alexādro similem quæritis, nunquā reperietis, Si proximū, hic solus est. His auditis, concio primo silentium uelut iussa habuit, Cōclamant deinde pariter, Aridæum uocādum esse, mortemq; meritos qui concionē sine eo habuissent. Tum Pithon plenus lacrymarū orditur dicere, Nūc uel maximè miserabilem esse Alexandrū, qui tam bonorū ciuium militūq; fructu & præsentia fraudatus est. Nomen enim memoriāq; regis sui tantū intuentes, ad cætera caligare eos. Haud ambiguè in iuuenē, cui regnū destinabatur, impensa probra, quæ magis ipsi odium, q̄ Aridæo contemptū attulerunt: quippe dum miserentur, etiam fauere coeperunt. Igitur non alium se, q̄ eum, qui ad hāc spem genitus esset, regnare passuros, pertinaci acclamatione declarāt, uocariq; Aridæū iubent. Quem Meleager infestus inuisusq; Perdiccæ strenue perducit in regiam, & milites Philippum consalutatū regem appellant. Cæterū hæc uulgi erat uox, principum alia sententia. E quibus Pithon consilium Perdiccæ exsequi cœpit, tutoresq; destinat filio ex Roxane futuro Perdiccam et Leonnatū stirpe regia genitos: adiecit, ut in Europa Craterus & Antipater res administrarēt. Tum iusiurandum à singulis exactum, futuros in potestate regis geniti Alexandro. Meleager haud iniuria metu supplicij territus, cum suis secesserat. Rursus Philippum trahens secum, irrupit in regiam, clamitans, suffragari Reipub. de nouo rege pauloante cōcepto: robur ætatis experirentur, modo stirpem Philippi, & filium ac fratrem regum duorum sibimetipsis potissimum crederēt. Nullum profundū mare, nullum uastū fretum et procellosum tantos ciet fluctus, quātos multitudo motus habet, utiq; si noua et breui duratura libertate luxuriat. Pauci Perdiccæ modo electo, plures Philippo q̄ sperauerat, imperiū dabāt. Nec uelle nec nolle quicquā diu poterant, pœnitebatq; modo cōsilij, mo-
 do

dō pœnitentiæ ipsius: ad ultimum tamen in stirpem regiam inclinauere studijs. Cesserat ex concione Aridæus principum autoritate conterritus: & abeunte illo conticuerat magis quàm languerat militaris fauor. Itaq; reuocatus, uestē fratris eam ipsam quæ in sella posita fuerat, induitur. Et Meleager thorace sumpto, capit arma, nouicq; regis satelles sequitur. Phalanx hastis clypeos quatiens, expleturā se sanguine illorum qui affectauerant nihil ad ipsos pertinens regnū, minabatur: in eadem domo familiarq; imperij uires remansuras esse gaudebant: hæreditarium imperium stirpem regiam uendicaturā: assuetos se nomen ipsum colere uenerariq; nec quenquam id capere, nisi genitum ut regnaret. Igitur Perdicca territus, conclauiem in qua Alexandri corpus iacebat, asseruari iubet. sexcenti cum ipso erant spectatæ uirtutis. Ptolemæus quoq; se adiunxerat ei, puerorumq; regia cohors. Cæterum haud difficulter à tot millibus armatorū claustra perfracta sunt. Et rex quoq; irruperat stipatus satellitū turba, quorum princeps erat Meleager: iratusq; Perdicca, hos qui Alexandri corpus tueri uellent, seuocat: sed qui irruperant, eminus tela in ipsum iaciebant, multisq; uulneratis, tandem seniores demptis galeis quo facilius nosci possent, precari qui cum Perdicca erant, cœpere, ut abstinerent bello, regiq; & pluribus cederent. Primus Perdicca arma deposuit, cæteri q; idem fecere. Meleagro deinde suadente ne à corpore Alexandri discederent, insidijs locum quæri rati, diuersa regiae parte ad Euphratē fugam intendunt. Equitatus qui ex nobilissimis iuuenum constabat, Perdiccam & Leonnatum frequēs sequebatur, placebatq; excedere urbe, & tendere in campos: & Perdicca ne pedites quidē secuturos ipsum desperabat. Itaq; ne abducendo equites abruptisse à cætero exercitu uideretur, in urbe subsistit. At Meleager regem monere nō destitit, ius imperij Perdiccæ morte sancendum esse, ne occupetur impotens animus rerum nouarum: meminisse eum quid de rege meruisset. Neminem autem ei satis fidum esse quem metuat. Rex patiebatur magis quàm assentiebatur. Itaq; Meleager silentium pro imperio habuit: misitq; regis nomine qui Perdiccam accerferent. Iisdem mandatum ut occiderent, si uenire dubitaret. Perdicca nunciato satellitum aduentu, sedecim omnino pueris regiae cohortis comitatus in limine domus suæ constitit, castigatosq; & Meleagri mancipia identidem appellans, sic animi uultusq; constantia terruit, ut uix mentis compotes fugerent. Perdicca pueros equos iussit conscendere: & cum paucis amicorum ad Leonnatū peruenit, iam firmiore præsidio uim propulsaturus, si quis inferret. Postero die indigna res Macedonibus uidebatur, Perdiccam ad mortis periculum adductum, & Meleagri temeritatem armis ultum ire decreuerant. Atque ille seditione prouisa, quum regem adisset, interrogare eum cœpit, an Perdiccam comprehendi ipse iussisset. Ille Meleagri instinctu se iussisse respondit. Cæterū non debere tumultuari eos: Perdiccā enim uiuere. Igitur cōcione dimissa, Meleager equitum maxime defectione perterritus, inops que consilij, quippe in ipsum periculū reciderat, quod inimico pauloante intenderat, triduum ferè cōsumpsit incerta cōsilia uoluendo. Et pristina quidē regiae species manebat. Nam & legati gentium regem adibant, & copiarum duces aderant, & uestibulū satellites

tellites armatiq̄ compleuerant. Sed ingens sua sponte mœsticia, ultimæ des-
 perationis index erat, suspectiq̄ inuicem non adire propius, nō colloqui au-
 debant, secretas cogitationes intra se quoq̄ uolentes: & ex cōparatione re-
 gis noui desiderium excitabatur amissi. ubi ille esset, cuius imperiū, cuius aus-
 piciū secuti erant, requirebāt. Destitutos se inter infestas indomitasq̄ gen-
 tes, expetituras tot cladum suarum pœnas quādocunq̄ oblata esset occa-
 sio. His cogitationibus animos exedebant, cum annūciatur, equites qui sub
 Perdicca essent, occupatis circa Babyloniā campis, frumentū quod in urbem
 inuehebatur, retinuisse. Itaq̄ inopia primum, deinde fames esse cœpit. Et qui
 in urbe erant, aut reconciliandam gratiam cum Perdicca, aut armis certandū
 esse censebant. Fortē ita acciderat, ut qui in agris erant, populationem uilla-
 rum uicorumq̄ ueriti, confugerent in urbem: oppidani cum ipsos alimenta
 deficerent, urbe excederēt, & utriq̄ generi tutior aliena sedes quā sua uide-
 retur. Quorum cōsternationem Macedones ueriti, in regiam coeunt, quāq̄
 ipsorum sententia esset, exponunt. Placebat autem legatos ad equites mitti
 de finienda discordia, armisq̄ ponendis. Igitur à rege legatur Pafas Thessa-
 lus, et Amiffas Megalopolitanus & Perilaus, qui cum mandata regis edidiss-
 sent, non aliter posituros arma equites, quā si rex discordiæ authores dedi-
 disset, tulere respōsum. His renunciatis, sua sponte milites arma capiūt: quo-
 rum tumultu è regia Philippus excitus, Nihil, inquit, seditiōe est opus: nam
 inter se certantium præmia qui quieuerint occupabunt. Simul mementote,
 rem esse cum ciuibus, quibus spem gratiæ citō abrumperē, ad bellum ciuile
 properantium est. Altera legatione an mitigari possint, experiamur, et credo
 nondum regis corpore sepulto, ad præstanda ei iusta omnes esse coituros.
 Quod ad me attinet, reddere hoc imperium malo, quā exercere ciuium san-
 guine. Et si nulla alia concordiæ spes est, oro quæsoq̄ eligite potiorem. Ob-
 ortis deinde lachrymis, diadema detrahit capiti, dextram qua id tenebat, pro-
 tendens, ut si quis se digniorem profiteretur, acciperet. Ingentem spem indo-
 lis ante eum diem fratris claritate suppressam, ea moderata excitauit oratio.
 Itaq̄ cuncti instare cœperunt, ut quæ agitasset, exsequi uellet. Eosdem rursus
 legat, petituros ut Meleagrū tertium ducem acciperent. Haud ægrè id impe-
 tratum est. Nam & abducere Meleagrum Perdicca à rege cupiebat, & unum
 duobus imparem futurum esse censebat. Igitur Meleagro cum phalange ob-
 uiam egresso, Perdicca equitū turmas antecedens occurrit. Vtrunq̄ agmen
 mutua salutatione facta coit, in perpetuum (ut arbitrabantur) concordia et
 pace firmata. Sed iam fatis admouebantur Macedonum genti bella ciuilia.
 Nam & infociabile est regnum, & à pluribus expetebatur. Primum ergo col-
 legere uires, deinde disperferunt, & cum pluribus corpus quā capiebat, on-
 nerassent, cætera membra deficere cœperunt: quod que imperium sub uno
 stare potuisset, dum à pluribus sustinetur, ruit. Proinde iure merito que po-
 pulus Romanus salutem se principi suo debere profitetur, cui noctis quam
 penè supremam habuimus, nouum sydus illuxit. Huius hercule, non solis or-
 tus, lucem caliganti reddidit mundo, cum sine suo capite discordia membra
 trespidarēt. Quot ille tum extinxit faces? quot condidit gladios? quantā tem-
 pestatem

pestatem subita serenitate discussit. Non ergo reuirescit solum, sed etiam floret imperiū. Absit modo inuidia, excipiet huius seculi tempora eiusdem domus utinā perpetua, certè diuturna posteritas. Cæterū ut ad ordinem, à quo me contēplatio publicæ felicitatis auerterat, redeam: Perdicca unicam spem salutis suæ in Meleagri morte deponebat: uanum eundē et infidū, celeriterq; res nouaturū, & sibi maxime infestū, occupandū esse. Sed alta dissimulatione consilium premebat, ut opprimeret incautū. Ergo clam quosdam ex copijs, quib. præerat, subornauit, ut quasi ignoraret ipse, cōquererentur palam, Meleagrū æquatum esse Perdiccæ: quorū sermone Meleager ad se relato, furens ira, Perdiccæ, quæ cōperisset, exponit. Ille uelut noua re exterritus, admirari, queri, dolentisq; speciē ostentare ei cœpit. Ad ultimū conuenit, ut cōprehenderētur tam seditiosæ uocis autores. Agit Meleager gratias, amplexusq; Perdiccam, fidem eius in se ac beneuolentiam collaudat. Tum communi cōsilio rationē opprimendi noxios ineūt. Placet exercitum patrio more lustrari: & probabilis causa uidebatur, præterita discordia. Macedonū reges ita lustrare soliti erant milites, ut discissæ canis uiscera ultimo in campo, in quem deduce retur exercitus, ab utraq; abijcerentur parte. Intra id spacium armati omnes starent, hinc milites, hinc equites, illinc phalanx. Itaq; eo die, quem huic sacro destinauerant, rex cū equitibus elephantisq; constiterat cōtra pedites, queis Meleager præerat. Iam equestre agmen mouebatur, & pedites subita formidine, ob recentē discordiam, haud sanè pacati quicquam expectātes, parumper addubitauere, an in urbem subducerēt copias: quippe pro equitibus planities erat. Cæterū ueriti, ne temere cōmilitonum fidem damnarent, subistere, præparatis ad dimicandū animis, si quis uim inferret. Iam agmina coibāt, paruumq; interuallum erat, quod aciem utrāq; diuideret. Itaq; rex cū una ala obequitare peditibus cœpit, discordiæ autores, quos tueri ipse debebat, instinctu Perdiccæ ad supplicia deposcens, minabaturq;, omnes turmas cū elephantis inducturum se in recusantes: stupebantq; improviso malo pedites. Nec plus in ipso Meleagro erat aut consilij aut animi. Tutissimū ex præsentibus uidebatur, expectare potius, q̄ mouere fortunā. Tum Perdicca, ut torpentes & obnoxios uidit, ccc. ferè qui Meleagram erūpentem ex concione, quæ prima habita est post mortem Alexandri, secuti erāt, à cæteris discretos, elephantis in conspectu totius exercitus obijcit, omnesq; beluarum pedibus obtriti sunt, nec prohibente Philippo, nec autore: apparebatq;, id modo pro suo uendicaturum, quod approbasset euetus. Hoc bellorum ciuiliū Macedonibus & omen & principium fuit. Meleager, serò intellecta fraude Perdiccæ, tum quidem quia ipsius corpori uis nō afferebatur, in agmine quietus stetit: at mox, damnata spe salutis, cū eius nomine, quem ipse fecerat regem, in perniciē suam abutentis uideret inimicos, cōfugit in templū. Ac ne loci quidem religione defensus occiditur. Perdicca, perducto in urbem exercitu, cōsiliū principū uirorum habuit, in quo imperiū ita diuidi placuit, ut rex quidem summā eius obtineret. Satrapes Ptolemæus Aegypti et Africæ gentiū, quæ in ditione erant. Laomedonti Syria cū Phœnice data est. Philotæ Ciliacia destinata. Lyciā cū Paphlyiā & maiore Phrygia obtinere iussus Antigonus

nus. In Cariam Cassander, Menāder in Lydiam missi, Phrygiā minorē Hellespōto adiunctā, Leonnati prouinciā esse iusserūt. Cappadocia Eumeni cū Paphlagonia celsit. Præceptū est, ut regionē eam usq; ad Trapezunta defenderet, bellū cū Arbate gereret. Solus hic detrectabat imperiū. Pithon Mediā, Lyfimachus Thraciā, appositasq; Thraciæ pōticas gentes obtinere iussit. Qui Indiæ, quicq; Bactris & Sogdianis, cæterisq; aut Oceani aut rubri maris accolis præerant, quibus quisq; finibus habuisset, imperij etiā ius obtineret. Decretum est, ut Perdicca cū rege esset, copijsq; præesset, quæ regem sequebātur. Credidere quidā, testamēto Alexādrī distributas esse prouincias. Sed famam eius rei (quanquā ab autoribus tradita est) uanam fuisse comperimus. Et quidē suas quisq; opes, diuisis imperij partibus tuebantur, quas ipsi fundauerāt, si unquā aduersus immodicas cupiditates terminus stare. quippe pauloante regis ministri, specie imperij alieni procurādi, singuli ingentia inuaserant regna, sublati certaminum causis, quū & omnes eiusdem gentis essent, & à cæteris sui quisq; imperij regione discreti. Sed difficile erat eo contentos esse, quod obtulerat occasio: quippe sordent prima, cū maiora quæq; sperātur. Itaq; omnibus expeditius uidebatur augere regna, q̄ fuisset accipere. Septimus dies erat, ex quo corpus regis iacebat in solio, curis omnium ad formandū publicū statum à tam solenni munere auersis. Et non alijs q̄ Mesopotamiæ regiōi feruidior æstus existit, adeo ut pleraq; animalia, quæ in nudo solo deprehēdit, extinguat. Tantus est uapor solis & coeli, quo cuncta uelut igne torrentur. Fontes aquarū & rari sunt, & incolentiū fraude celantur. Ipsis usus patet, ignotus est aduenis. Vt tandem curare corpus exanimū amicis uacauit, nulla tabe, ne minimo quidē liuore corruptū uidēre, qui intrauerant. Vigor quoq; qui cōstat ex spiritu, nō destituerat uultū. Itaq; Aegyptij Chaldæicq; iussu corpus suo more curare, primo nō sunt ausi admouere uelut spirāti manus. Deinde precati, ut ius fasq; esset mortalibus attrectare eū, purgauerē corpus: repletūq; est odoribus. Aureū solium, & capiti adiecta fortunæ eius insignia. Veneno necatum esse credidere pleriq; filiu Antipatri inter ministros Iollam nomine patris iussu dedisse. Sæpe certè audita erat uox Alexādrī, Antipatrū regium affectare fastigiū, maiorēq; esse præfecti opibus, ac titulo Spartanæ uictoriæ inflatū, omnia à se data asserentē sibi. Credebant etiam Craterū cum ueterū militum manu ad interficiēdum eū missum. Vim autē ueneni, quod in Macedonia gignitur, talem esse constat, ut ferrū quoq; exurat, ungulæ iumentū duntaxat patiens esse constat. Stygem appellant fontem, ex quo pestiferū uirus emanat. Hoc per Cassandrum allatū, traditumq; fratri Iollæ, & ab eo supremæ regis potioni inditū. Hæc, utcūq; sunt tradita, eorū quos rumor asperferat mox potētia extinxit. Regnū enim Macedoniae Antipater, & Græciam quoq; inuasit. Soboles deinde excepit, interfectis omnibus, quicūq; Alexandrū etiam longinqua cognatione contigerant. Cæterum corpus eius à Ptolemæo, cui Aegyptus cesserat, Memphim, & inde paucis post annis Alexandriam translātū est, omnisq; memoriæ ac nomini honos habetur.

